

Genetics for Life

Genetics for Life®

Poikimisesta tiineyteen

Anne Terpstra

Poikiminen Päivä, josta kaikki alkaa.

Olemmeko huomioineet, että.....

Korkeatuottoisen lehmän tiineytys on monitahoisempi asia kuin mitä me kaikki yleensä ajattelemme.

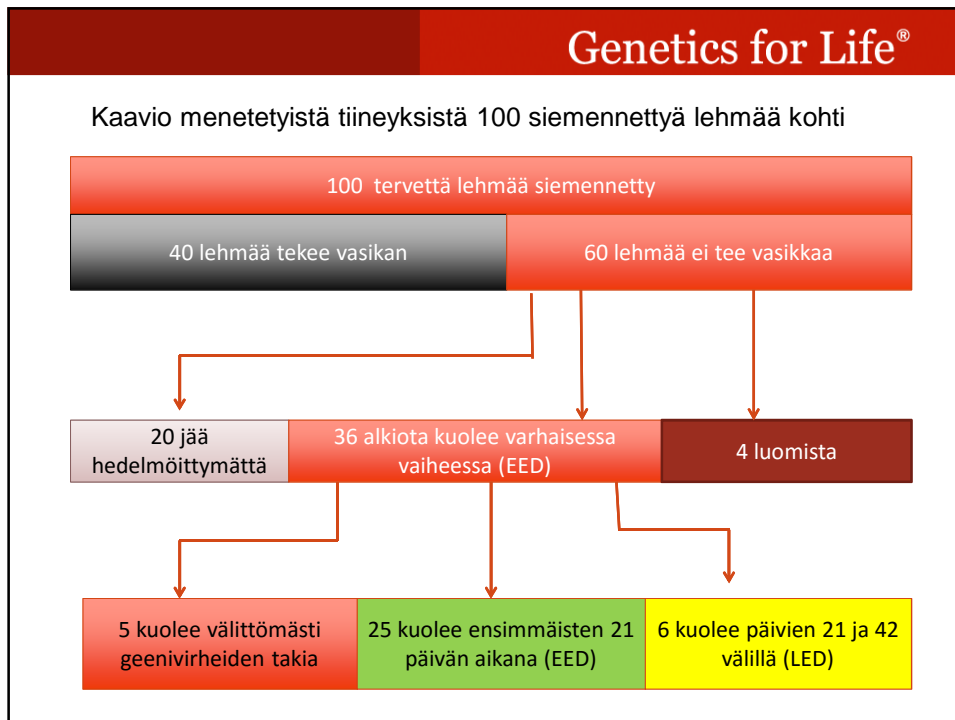
Tietotaidon jatkuva kehittäminen korkeatuottoisen lehmän terveydenhoidossa on tullut entistä tärkeämmäksi.

Lehmän hedelmöittäminen on melko helppoa. Tiineyden ylläpitäminen on paljon vaikeampaa.

Meidän tulee kiinnittää paljon huomiota siihen, mitä tapahtuu heti poikimisen jälkeen.

Meidän on turha syyttää lehmiä karjan huonosta hedelmällisyydestä.

Liian paljon lehmiä menee teuraaksi hedelmällisyysongelmien takia.

Genetics for Life®

RBS (oireeton uusiminen)

Huomattava osa lehmistä (10-15 %) tarvitsee enemmän kuin kolme siemennystä tiinehtymiseen, vaikka ne ovat säännöllisesti kiimassa.

Genetics for Life®

Tavoitteet

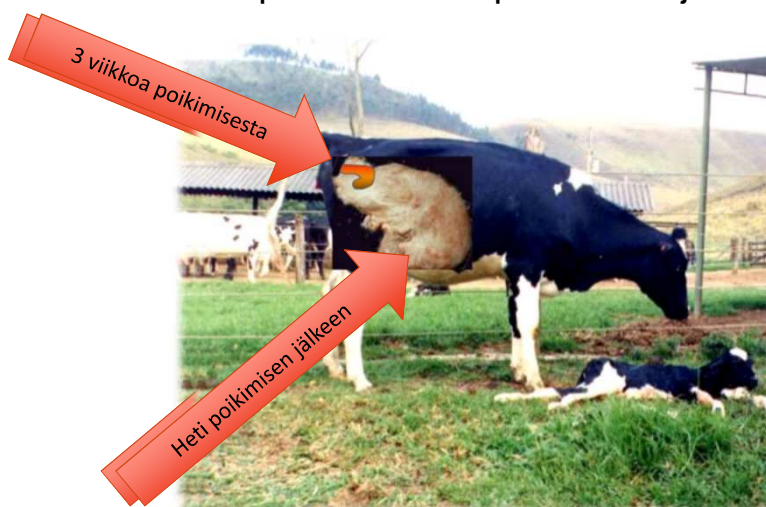
Mitä voidaan tehdä ?

1. Tavoitteena saada lehmät tiineeksi niin nopeasti kuin mahdollista.
2. Kaikien lehmien siemennykset viimeistään 100 päivää poikimisesta
3. Varmista että kaikki lehmät ovat puhdistuneet 30 vrk kuluessa poikimisesta (DIM)
4. Ensimmäinen kiimahavainto tulisi tehdä 30 vrk:n sisällä poikimisesta.
5. Mittaa poikineiden lämpö päivittäin ensimmäiset 14 vrk.
6. Aloita jälkeisten hoito, jos ne eivät ole poistuneet 12 tunnin kuluessa.
7. Huolehdi, että lehmäsi saa syödä korkealaatuisia rehuja heti poikimisen jälkeen.
8. Juota lehmälle lämmintä vettä (ja elektrolyyttejä) heti poikimisen jälkeen.
9. Puhdista lehmän takapää hyvin ennen poikimista.
10. Huolehdi että lehmä poikii puhtaassa ympäristössä.

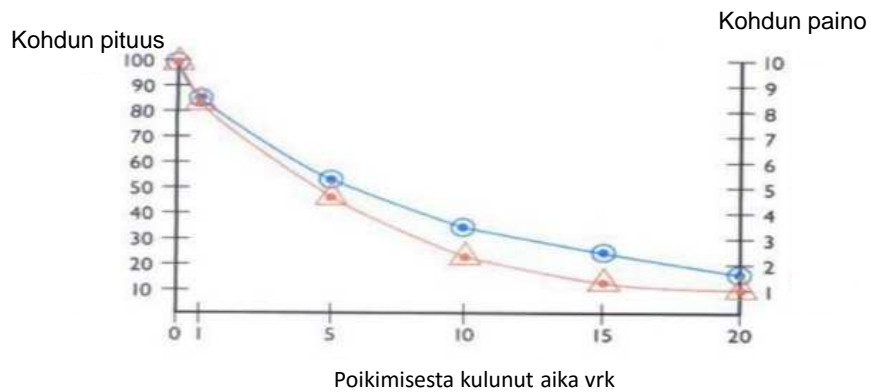
Genetics for Life®

Kohdun palautuminen poikimisen jälkeen

Genetics for Life®

Kohdun pituus ja paino suhteessa poikimisesta kuluneeseen aikaan

Genetics for Life®

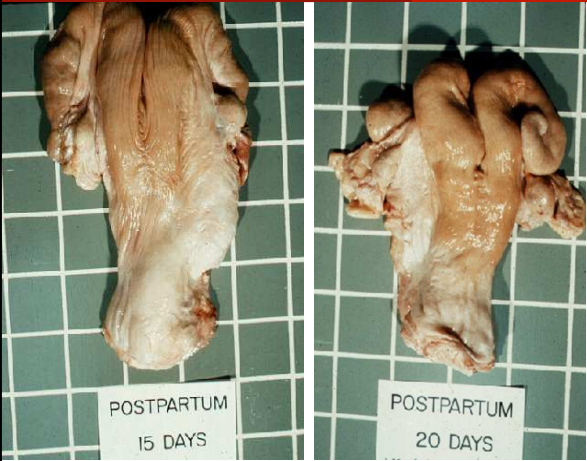

**1 vrk
poikimisesta**

**5 vrk
poikimisesta**

**10 vrk
poikimisesta**

Genetics for Life®

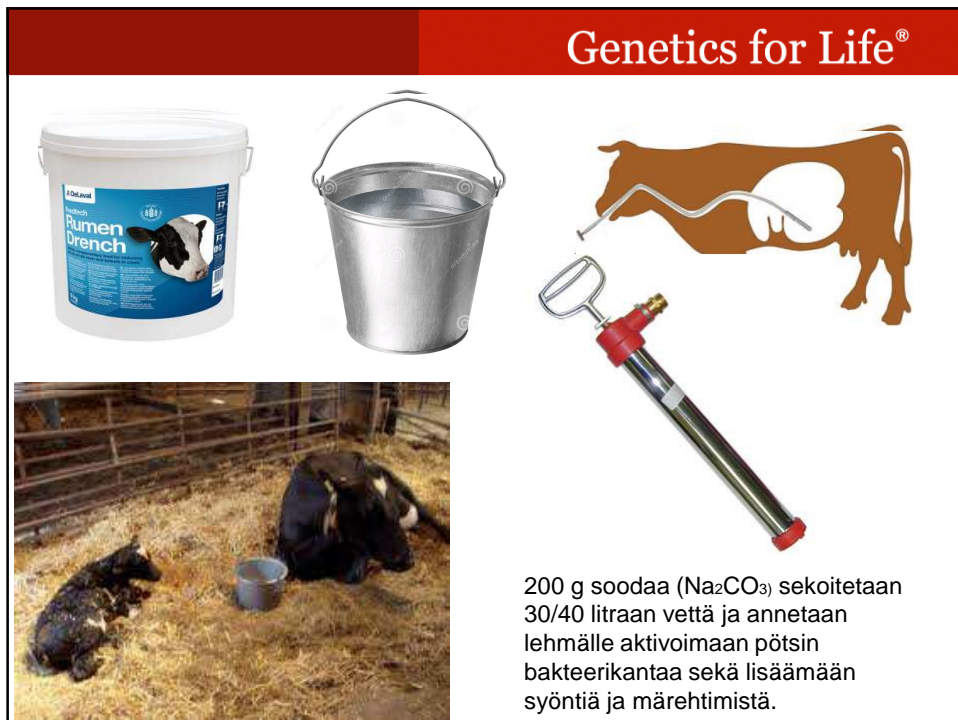
15 vrk poikimisesta

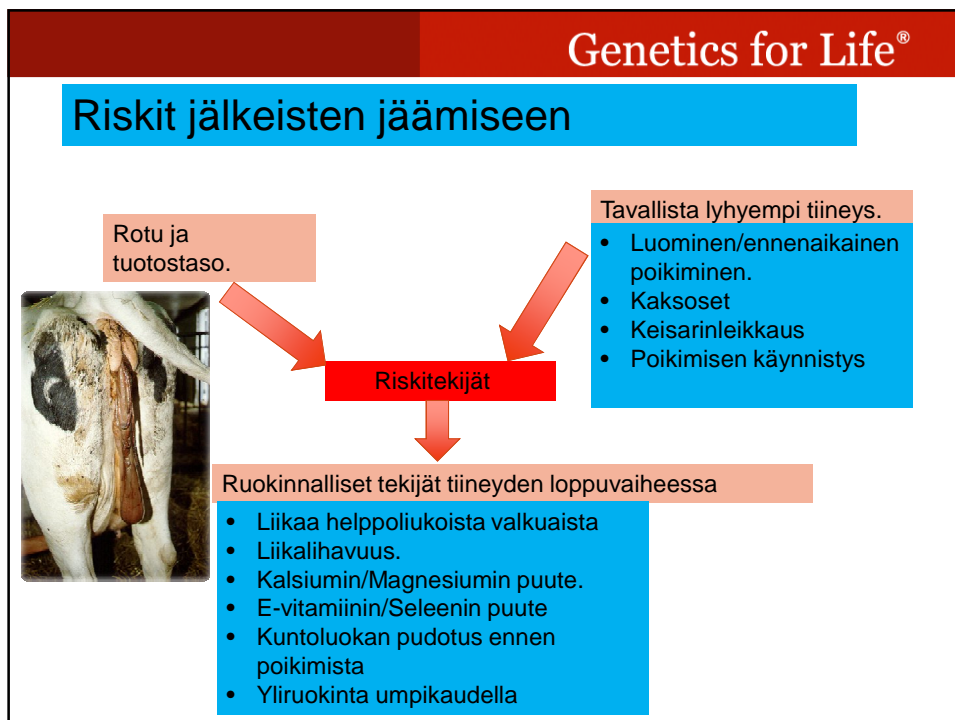
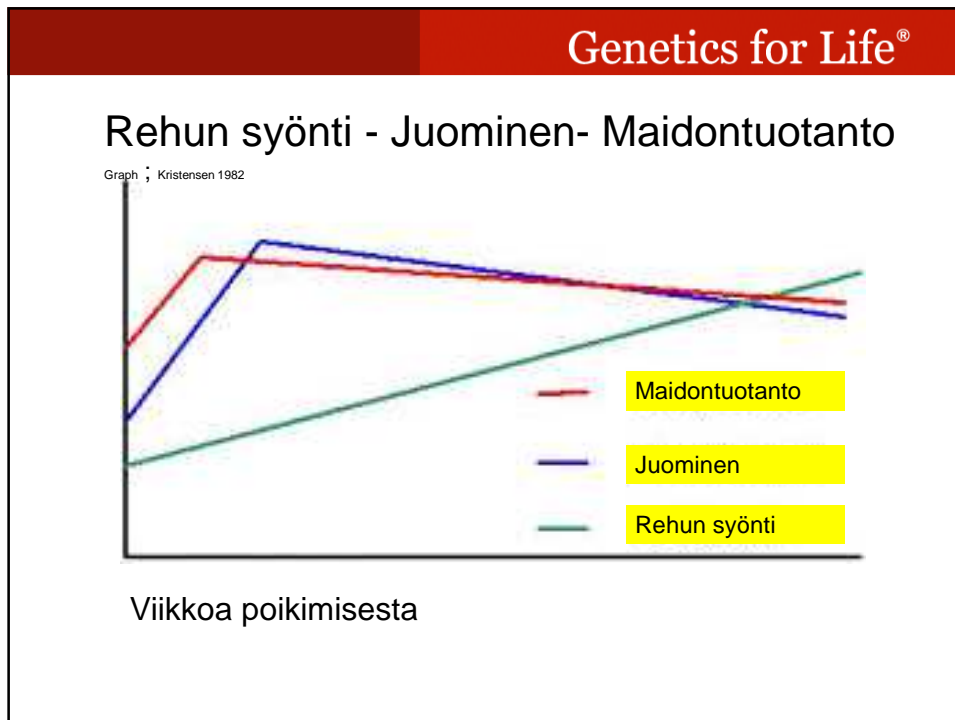
20 vrk poikimisesta, ensimmäiset luotettavat kiimaoireet havaittavissa

Genetics for Life®

Poikiminen on päivä, josta kaikki alkaa

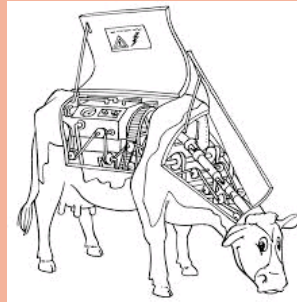

Jälkeisten hoito

- Irroitus käsin (24-48 tuntia poikimisesta).....vain jos irroituksen voi tehdä ilman voimankäyttöä.
- Paikallinen tai yleisantibiootti lisäkomplikaatioiden ehkäisyyn.
- Kipulääkkeet
- Prostaglandiinin käyttö
- Vähentää kohtutulehduksen riskiä
- Stimuloi kohdun puhdistumista
- Kohdun palautumisen aktivoituminen

Miten voimme nopeuttaa jälkeisten irtoamista?

Jälkeisten hoitokäytännöt

1. Manuaalinen irroitus

- 1. Aikaisemmin yleisesti käytetty. Ei tulisi tehdä, koska riski kohdun limakalvojen ja kohdunkaulan vaurioitumiseen.

2. Hormonihoito

- 1. Prostaglandiinin, oksitosiinin tai kalsiumin ei ole todettu merkittävästi nopeuttavan jälkeisten irtoamista (LeBlanc 2008).

3. Lääkehoito

- 1. Useissa tutkimuksissa on todettu kohonnut ruumiinlämpö (<math><39^\circ</math>) jopa 50-80%:lla niistä lehmistä, joille on jäänyt jälkeiset, vähintään yhtenä päivänä poikimisen jälkeisen 10 vrk:n aikana.
- 2. Monilla tiloilla lehmät saavat antibioottikuurin aina, jos ruumiinlämpö kohoaa yli $39,5^\circ$ asteen ensimmäisen 10 vrk:n aikana poikimisesta.
- 3. Jälkeisiin käytettävät kohdun sisäiset paikallisantibiootit tehoavat hyvin E.Coliin eivätkä ärsytä kohdun limakalvoja.

Poikimisessa ollut ongelmia. Mitä tehdään?

Tarkistus peräsuolen kautta ja tarpeelliset toimenpiteet

- 3. päivä
- 5.pvä
- 7.pvä
- 10.pvä
- 14.pvä
- 21.pvä

Kaikki ongelmat tulee huomata niin pian kuin mahdollista ja hoitaa välittömästi

Kohtu palautuu hitaasti

Syyt:

- Kohdun tyhjentyminen eritteistä hidastunut.
 - Kalsiumin puute/ liikaa fosforia
 - E-vitamiinin ja seleenin puute
- Kohdun puhdistuminen bakteereista hidastunut
 - Valkuaisen puute.
 - Hapan pötsi
 - Alkavat infektiot; poikimishygienia
 - E-vitamiinin ja seleenin puute
- Munasarjatoiminta ei käynnisty.
 - Energian puute poikimisen jälkeen
 - Ketoosi

Hoito

- Kohdun palautumista voidaan nopeuttaa stimuloimalla kohdun tonisoitumista ja parantamalla sen puolustusmekanismeja infektioita vastaan.

Akuutti kohtutulehdus

- 15 vrk:n kuluessa poikimisesta
- Yleensä diagnisoidaan 7-9 vrk poikimisesta
Oireena märkäinen vuoto emättimestä ja selvästi havaittava yleiskunnon heikkeneminen. Aiheuttajana yleensä anaerobiset bakteerit ja erityisesti E.Coli
- Ennalta ehkäisy
 - Hyvä hygienia poikimisen yhteydessä
 - Välitön huolehtiminen poikimisen jälkeen
 - Jälkeisten hoito

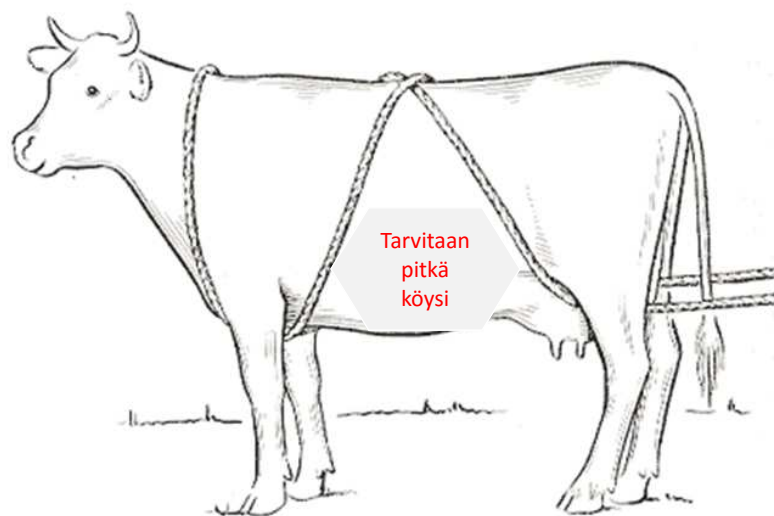
Kohtutulehduksen hoito:

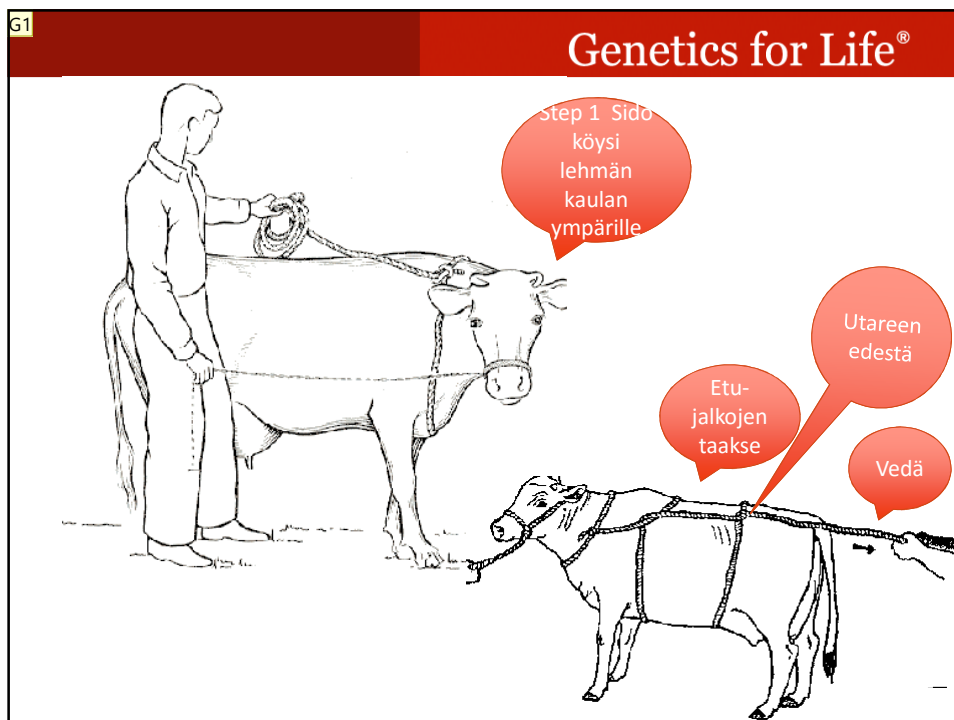
- Oxytetra cycline (engemycine) joko lihakseen tai kohtuun
- Finadyne tai vastaava (NSAID) ja/tai Ketofen lihakseen, jos lehmä on vakavasti sairas
 - Ohjearvo 25-50 cc oxytetracycline 10%
laimennuksena 50-100 cc 0,9% suolaliuokseen.
(NaCl). Ruiskuta kohtuun Albrecht pistoletilla (toimii hyvin mutta ei virallisesti käytössä)
 - Jotkut eläinlääkärit käyttävät antibiootteja NSAID:n kanssa. Lihakseen annettava antibiootti on vaikutukseltaan hitaampi.
 - Huuhtele kohtu kylmällä vedellä ennen antibiootti käsittelyä, jotta saat irtonaisat epäpuhtaudet pois. Lehmän tulee olla makuulla toimenpiteen aikana.

Genetics for Life®

Genetics for Life®

Genetics for Life®

Kohdun puhdistumisen tarkkailu päivinä 0-14.

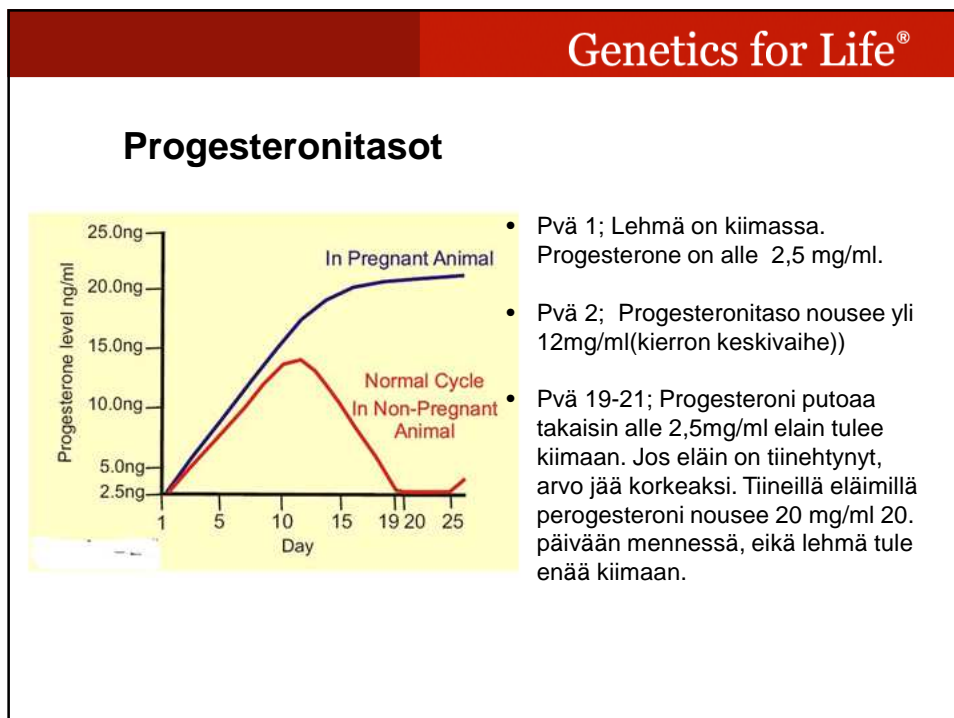
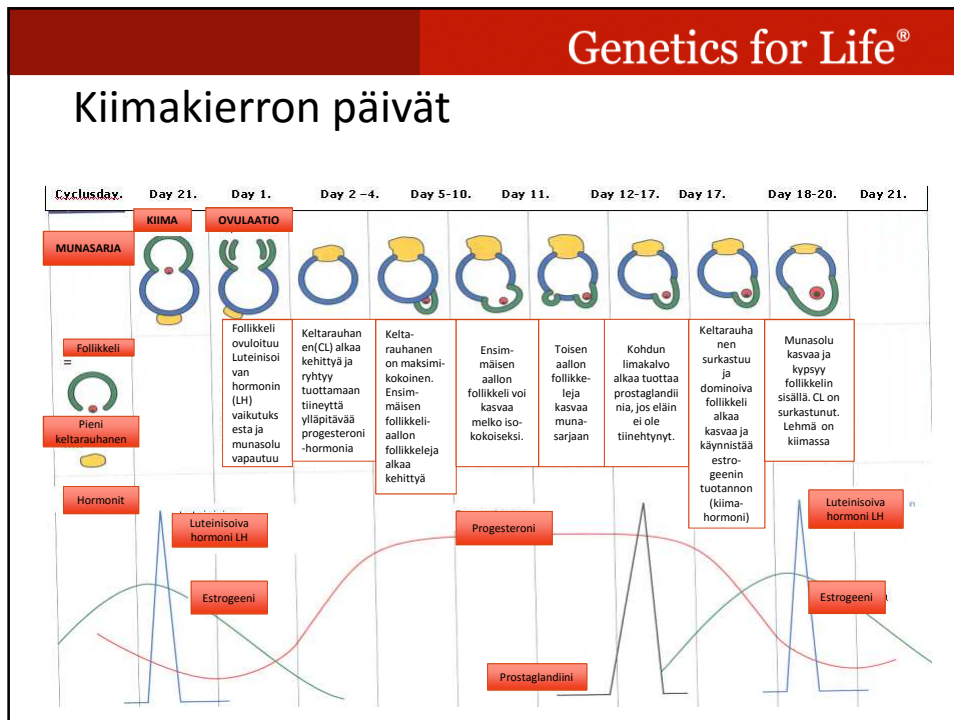
- Päivät 0 - 7 ; Kohdusta valuva erite on punaista
- Päivät 7 - 10 ; Voi näkyä vielä punertavaa valutusta
- Päivät 10 -14; Valutuksen pitää muuttua kirkaaksi.

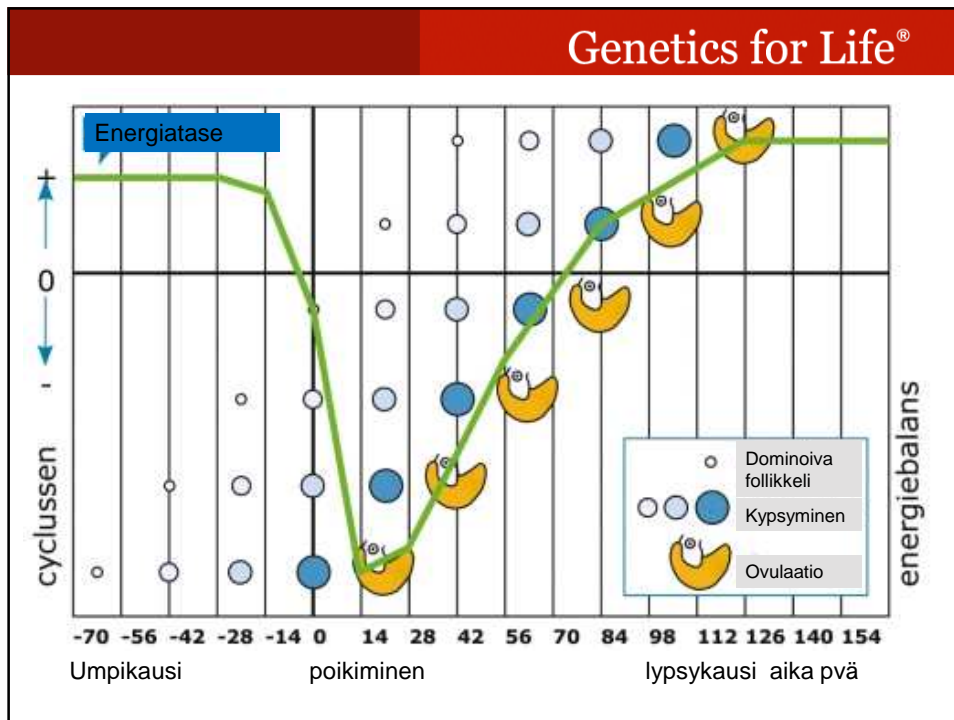

15 päivän jälkeen voidaan tehdä ensimmäiset luotettavat kiimahavainnot.

Dia 27

G1 Gebruiker; 30.9.2016

Genetics for Life®

Ongelmat ja syyt

• Ei ovuloi	Ruokinta -/-
• Välikiima	Ruokinta +/+
• Kystiset munasarjat	Ruokinta -/-
• Pysyvä keltarauhanen	Kohtu -/-
• Dominoiva follikkeli ei ovuloi	Ruokinta -/-
• Kohtutulehdus	Kohtu -/-
• Virtsa	Rakenne

Ulkoiset kiiman oireet

- Kiimalima
- Levottomuus
- Lisääntynyt aktiviteetti
- Haavat hännässä
- Maitotuotos ja syöinti
- Seisova kiima

33

Sisäiset kiiman oireet

- Kohdun tonisoituminen!
- Vanha keltarauhanen
- Follikkeli 20- 25 mm
- (aina) jäntevä kohdun suu!
- Pitkä, kirkas ja venyvä kiimalima

35

Siemennyksen muistilista

1. Hygienia
2. Siemenen valmistelu
3. Ajoitus
4. Tekniikka
5. Kiimalima (venyvyys)
6. Kohdun tonus (kyllä/ei)
7. Pistoletin tarkistus (puhdas kyllä/ei)
 - Jos ei, hoito 24 tunnin sisällä

Merkit kiiman jälkeen

Veri tulisi huomata jokaisen kiiman jälkeen

- Hiehoilla 90 %.
- Lehmillä > 60 %

Rakenteen vaikutus

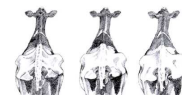
- Lantiokulma

- Lantion leveys

- Kuntoluokka

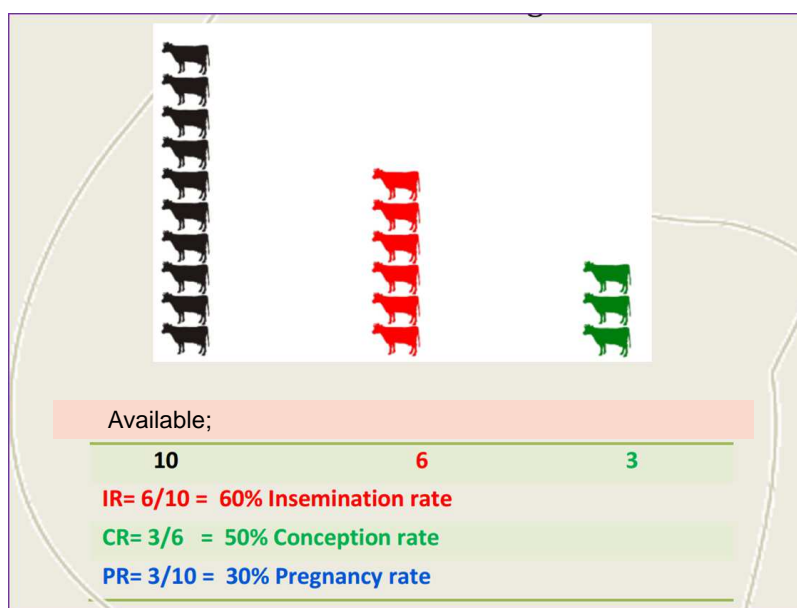

- Sorkat

Hedelmällisyyden tunnusluvut

- **Siemennys%**
- **Tiinehtymis%**
- **Pregnancy Rate.**
- *% lehmistä on siemennetty 100 DIM.*
- *Vapaaehtoinen tyhjäkausi*
- *Siemennyksiä/tiineys*
- Poikimaväli
- Odotettu poikimaväli

Tiineystarkastus

- Huolellinen kiimantarkkailu
- Progesteronitesti
- Maitonäyte PAG (Pregnancy Associated Glycoproteins).
 - Maidon proteiinistä tehty testi 35 päivää siemennyksen jälkeen ja vähintään 60 pv maidossa.
- 1. Ultra 30-35 pvä
- 2. Ultra 45-50 pvä
- Peräsuolitutkimus 35-45 pvä
- Kohdun pallottelu 5,5 kk

Sama paikka, sama lehmä??
Olisiko tämä tavoitteena!

Genetics for Life For You, For Everyone

WE DEMAND THE BEST
Of ourselves... Our company.
And what we do for our customers

WE CREATE VALUE BY
Developing and delivering innovative genetic solutions
Leveraging strategic planning
Cultivating global leadership and partnerships
with an unwavering commitment to success

WE BELIEVE
People are the cornerstone of our success
Passion fuels our results
Leadership creates growth and opportunities
Transparency builds clarity, encourages ideas
and questions the status quo

